

zení před soudem prvním, takže jen v tomto směru sluší přihlídnouti k jejímu právnímu zájmu. Nutno tudíž nechat nepovšimnutým, co přednesla k odůvodnění svého právního zájmu na pokud možno brzkém zjištění v řízení opravném, poněvadž se tomu příčí zákaz novot (§§ 482 a 513 c. ř. s.). Ostatně přehlíží táž, že možná a obávaná ztráta průvodních prostředků není s to, aby onen právní zájem odůvodnila; vždyť tento jest s dostatek chráněn předpisy o zajištění důkazů (§ 384 c. ř. s.). Co pak se týče šestiměsíční lhůty promlčení, nemá žalobkyně zákonem opřeného důvodu k obavě, že by promlčení již v této kratší lhůtě nastalo. V tom směru oba nižší soudy projevily svůj souhlasný názor v důkladném, vesměs správném a dovoláním nikterak nevyvráceném rozboru. Nárok ze správy a s ní úzce souvisící náhrady škody čerpá žalobkyně ze smlouvy se žalovanou firmou uzavřené a touto porušené. Smlouva ta měla za předmět zhotovení továrního komína na pozemku žalobkyni vlastním. V takovémto případě jde, ať již dodal látku objednatel neb ten, kdo vzal na sebe zhotovení, zde stavbu, o smlouvu o dílo (§ 1167 obč. zák.), poněvadž rozhoduje tu schopnost, dovednost a zručnost zaměstnaného. Duševní síla podnikatele jeví zde svou převahu. Dle § 1167 posl. věty obč. zák. platí tu, pokud nejsou zvláštní odchylky, obecná ustanovení, daná o správě při smlouvách úplatných, tedy i předpis § 933 obč. zák. dle něhož, kdo chce žádati za správu, přivésti má věc na soud, jde-li o věci nemovité, do tří let, ježto by jinak právo žalobní uhaslo. Není pochyby, že máme tu činiti s věcí nemovitou, poněvadž dílo ku zhotovení určené mělo trvale býti spojeno s pozemkem objednateli vlastním (§ 297 obč. zák.). Jedná-li se v tomto případě o lhůtu tříletou, pak nebylo zákonem vyžadovaného právního zájmu, aby žalobce vznášel předem žalobu určovací, poněvadž žádná ujma majetková mu nehrozila, kdyby byl vyčkal, a měl proto po zjištění svého nároku ihned žalobu na plnění (zde na náhradu číselně určené škody) vznésti. Žaloby určovací nebylo tudíž vůbec třeba. Pro uvažování, jaké právní následky bude míti stanovisko žalobcem v tomto sporu uplatněné pro spor odpůrcem již zahájený, není zde ani místa ani nutkavého podnětu. Odvolací soud, odkávaj taktéž žalobu, nedopustil se proto žádného právního omylu, takže jeho rozsudek není dovolacím důvodem § 503 č. 4 c. ř. s. stížen.

Čís. 57.

Předčasného rozvázání smlouvy nájemní neb pachtovní podle § 1118 obč. zák. může se pronajímatel neb propachtovatel domáhati i žalobou i výpovědí. — Rozhodl-li se pro výpověď, musí dáti výpověď zákonnou, nebyla-li mezi stranami smluvena jiná lhůta výpovědní.

(Rozh. ze dne 18. února 1919, Rv II 83/19.)

Žalovaný pachtoval v r. 1917 mlýn na dobu tří let a sice až do 15. prosince 1920. Poněvadž žalobce spachtovaný mlýn koupil od správy velkostatku a žalovaný již byi pachtýřem tohoto mlýna, bylo mezi stranami vyjednáno, že kromě výše pachtovného mají platiti staré pachtovní podmínky. Písemné znění smlouvy bylo vyhotoveno teprve později a, když dne 12. září 1918 byla písemná smlouva žalovanému žalujícím k podpisu předložena, činil proti ní námitky a smlouvu nepodepsal. Žalobce

uvedl, že žalovanému dal výpověď z toho důvodu, že žalovaný neudrží spachtovaného mlýna v pořádku. Z toho důvodu dal prý žalovanému ve smyslu § 4 návrhu písemné smlouvy soudní tříměsíční výpověď a, poněvadž žalovaný prý se na nařízení vydané pro ochranu nájemců odvolávat nemůže, navrhl žalující, aby soudní výpověď byla uznána za platnou. Naproti tomu žalovaný navrhl zrušení soudní výpovědi, uváděje proti ní tyto námitky: Pachtovní smlouva zní na tři léta s platností do dne 15. prosince 1920, takže žádná ze stran nemá práva, před uplynutím pachtovní doby smlouvu pachtovní vypovídati. Čtvrtletní výpověď pachtovní smlouvy jest ostatně nepřípustná a měla býti dána nejméně šestiměsíční výpověď, poněvadž se jedná o pacht. Žalující nemá vůbec žádného důvodu, smlouvu pachtovní vypovídati, a vzal si za záminku výpovědi jen tu okolnost, že žalovaný se vzpěchoval podepsati písemnou pachtovní smlouvu. Žalující nemá ani vůbec práva, bezdůvodně pachtovní smlouvu vypovídati, vzhledem k vydanému nařízení o ochraně nájemců. — **P r v n í s o u d** (okresní soud v Břeclavi) zrušil výpověď. **D ů v o d y:** Dle žalobcova tvrzení byla dána žalovanému výpověď z toho důvodu, že nesplnil povinnosti jemu smlouvou uložené, zejména nepodnikal oprav, které byly nezbytně nutny, takže jejich zanedbáním hrozí zkáza samému podnikovi a jeho okolí. Důvody tyto, vztahující se ku předpisu § 1118 obč. zák., opravňují nesporně stranu žalující, aby pachtovní smlouvu předčasně rozvázala. Prostředkem tomuto účelu sloužícím jest v daném případě jediné žaloba na zrušení pachtovní smlouvy, nikoli však výpověď, přičítající se jak smlouvě samé, tak ustanovením zákonným. Dle § 560 c. ř. s. má výpověď průchod jen v těch případech, kde dle ustanovení zákonných jest jí zapotřebí k rozvázání smlouvy nájemní aneb ku zabránění jejího obnovení mlčky. Jen k takovéto výpovědi vztahují se předpisy civilního řádu soudního a jen výpověď takto uzpůsobená stává se exekucním titulem po své pravomoci. Soudní nebo mimosoudní výpovědi lze tedy použiti toliko v případech §§ 1114 a 1116 obč. zák. § 1118 obč. zák. výpovědi nezná. — **O d v o l a c í s o u d** (zemský soud v Brně) rozsudek prvního soudce potvrdil. **D ů v o d y:** Odvolání nelze přiznati oprávněnosti, jakkoliv odvolací soud nesdílí úplně názor prvního soudce, že rozvázání pachtovní smlouvy ve smyslu § 1118 obč. zák. může se státi jediné cestou žaloby na zrušení téže a nikoliv výpovědi. Soud odvolací má spíše za to, že předčasně lze rozvázati pachtovní smlouvu ve smyslu § 1118 obč. zák. nejen žalobou na zrušení smlouvy, nýbrž i výpovědí. Ovšem není v tomto § slovo »výpověď« zřejmě uvedeno, avšak zařaděn jest § 1118 obč. zák. pod titul »rozvázání nájemních smluv výpovědí«, což nasvědčuje tomu, že pronajímatel může předčasné zrušení smlouvy, když najímatel najaté věci tak užívá, že pronajímateli z toho značná škoda vzchází, i cestou výpovědi žádati. Na ustanovení §§ 1114, 1115 a 1116 obč. zák. nelze vzíti zřetele, poněvadž ustanovení tato čelí k tomu, aby se zabránilo obnovení smlouvy nejen výslovně, nýbrž i mlčky. V tomto případě však nesměruje úmysl žalobcův ku zabránění obnovení pachtovní smlouvy, nýbrž ku zrušení smlouvy proto, ježto žalovaný mlýnu užívá tak, že žalující straně z toho vzniká značná škoda. Žalující strana, jsouc za tohoto stavu věci oprávněna k zrušení pachtovní smlouvy, může práva svého sama omeziti a se výpovědí spokojiti. Dala-li však strana žalující výpověď, pak jí náleží, aby základ čtvrtletní výpovědní lhůty dokázala. Toho však žalující

strana neučinila. Ona uvádí toliko výpovědi, že ve smyslu ustanovení pachtovní smlouvy tuto vypovídá na dobu čtvrt roku předem, nepodotýkajíc, které smlouvy se dovolává, zdali původní smlouvy mezi velkostatkem a žalovaným uzavřené anebo smlouvy, kterou žalující strana uzavřela se žalovaným. Avšak ze žádné z těchto pachtovních smluv nevyhází, že by byla bývala oboplně ujednána čtvrtletní výpovědní lhůta. O lhůtě výpovědní vůbec v těchto smlouvách zmínky není. Dlužno tedy použití zde zákonného předpisu, dle něhož pachtu mají býti vypověděny šest měsíců dříve, než pachtovní předmět má býti vrácen (§ 560 č. 3 c. ř. s.). Jelikož žalující strana pachtovní smlouvu žalované straně vypověděla na čtvrt roku, nemajíc pro lhůtu tuto žádného podkladu, nelze tuto výpověď prohlásiti za účinnou, bylo spíše ji zrušiti.

Nejvyšší soud dovolání žalobcovu nevyhověl.

Důvody:

Dovolatel vytýká rozsudku soudu odvolacího, že, ač správně za to má, že poměr pachtovní mezi stranami může býti rozvázán výpovědí, žádá na žalující straně neprávem, aby dokázala základ čtvrtletní výpovědi, a že, poněvadž nepodala tohoto důkazu, bylo nutno vypověděti pachtovní smlouvu na půl léta. Jest zajisté správné, jak tvrdí dovolatel, že v tom případě, dokázal-li by některou z podmínek v § 1118 obč. zák. uvedených, byl by oprávněn, žádati za okamžité zrušení pachtovní smlouvy, za kterýmžto účelem by musil žalovati na vyklizení, pokud se týče odevzdání mlýna do pachtu daného, nikoli však pouze podati návrh na odevzdání ve smyslu § 567 c. ř. s., ale rozhodl-li se pro podání výpovědi, k čemuž — jak odvolací soud správně dovodil — byl oprávněn (viz vysvětlivky k § 1117 obč. zák. v novém znění, str. 323), pak zajisté jest povinen dáti zákonitou výpověď (§ 1116 obč. zák.), nebyla-li, jak dovolatel sám připouští, nějaká výpovědní lhůta mezi nimi umluvena. Poněvadž dovolatel dal bezdůvodně pouze čtvrtletní výpověď, místo zákonitě šestiměsíční výpovědi, potvrdil odvolací soud vším právem rozsudek prvního soudu, který danou čtvrtletní výpověď zrušil.

Čís. 58.

Zrušení soukromoprávních obmezení osob fysických, spočívajících na odvetných opatřeních bývalého rak.-uh. státu (cís. nař. ze dne 16. října 1914 č. 189 ř. z.), vysloveného nařízením Národního výboru československého z 9. listopadu 1918 č. 33 sb. zák. a nař., dlužno dbáti v každém období řízení z moci úřední, i když stolice nižší rozhodovala před účinností tohoto nařízení.

(Rozh. ze dne 25. února 1919, R I 24/19.)

Usnesením rekursního soudu (vrchního zemského soudu v Praze) ze dne 25. srpna 1918 byl v pozůstalostním řízení po vlastníku deskového statku rekurs nepominutelné dědičky, francouzské státní občanky, do meritorního usnesení soudu prvního státního soudu (krajského soudu v Táboře) odmítnut z těchto důvodů: Dle sdělení c. a k. ministerstva, c. a k. domu a zahraničních záležitostí sluší pokládati stěžovatelku za